

პოლ სამუელსონი
Paul Samuelson

კუზნეცი (Kuznets) საიმო (30.IV. 1902. ქ. ხარკოვი, უკრაინა, - 10. VII. 1985, ქ. კემბრიჯი, აშშ), ამერიკელი ეკონომისტი, ნობელის პრემიის ლაურეატი ეკონომიკაში (1971). დაიბადა ქ. ხარკოვში აბრამ და პოლინა კუზნეცების (ქალიშვილობის გვარი ფრიდმანი) ოჯახში. კუზნეცის მამა, რომელიც იყო ბეწვეულთ მოვაჭრე 1907 ჩავიდა აშშ-ში, რათა შემდეგ თან წაეყვანა თავისი ოჯახიც, მაგრამ ჯერ პირველმა მსოფლიო ომმა და შემდეგ რუსეთში მომხდარმა რევოლუციამ დაამსხვრია მისი გეგმები. კუზნეცი შევიდა ადგილობრივ გიმნაზიაში, სადაც დაიწყო ეკონომიკის შესწავლა.

კუზნეცი და მისი უმცროსი ძმა სოლომონი მიდიან ნიუ-ორკში მამასთან. ზაფხულში ძმები დამოუკიდებლად სწავლობენ ინგლისურ ენას და იმავე წლის შემოდგომაზე კუზნეცი შედის კოლუმბიის უნივერსიტეტში. მომდევნო წელს მიიღო ბაკალავრის ხარისხი, ხოლო 1924 ეკონომიკის მაგისტრის ხარისხი. კოლუმბიის უნივერსიტეტში მისი ხელმძღვანელი იყო ეკონომისტი უისლი მიტჩელი, მათი მეგობრობა სწავლის დამთავრების შემდეგაც დიდხანს გაგრძელდა.

1926 კუზნეცმა მიიღო დოქტორის ხარისხი- დაიცვა დისერტაცია „ციკლური რყევები: საცალო და საბითუმო ვაჭრობა, შეერთებული შტატები, 1919-1925“. ამ ნაშრომში, რომელიც შეასრულა მიტჩელის ხელმძღვანელობით, აისახა მათი საერთო მისწრაფება, გაეგოთ ეკონომიკური ქცევა სტატისტიკური ინფორმაციის დაგროვების მეშვეობით და ემპირიული გზით აეხსნათ ეკონომიკის განვითარების კანონზომიერებანი.

კუზნეცი 1929 დაქორწინდა ედიტ ჰანდლერზე. რომელთანაც ჰყავდა ქალ-ვაჟი.

1930 გამოქვეყნდა მისი წიგნი „წარმოებისა და ფასების ასწლიანი დინამიკა“. მიტჩელის რჩევით კუზნეცი ეკონომიკური კვლევების ეროვნული ბიუროს (ეკებ) თანამშრომელი ხდება და მალევე სათავეში ჩაუდგა ეროვნული შემოსავლის კვლევის პროგრამას. ეროვნული შემოსავლის გაანგარიშებაში გაწეული მუშაობით უდიდესი წვლილი შეიტანა ეკონომიკურ მეცნიერებაში. იგი პირველი მეცნიერია, ვინც

შეისწავლა ურთიერთდამოკიდებულება ეკონომიკურ რყევებსა და გრძელვადიან ეკონომიკურ ზრდას შორის.

კუზნეცმა დაამუშავა აშშ-ის ეროვნული შემოსავლის განსაზღვრის მეთოდოლოგია, თუმცა, იგი არ იყო პირველი, ვინც ცდილობდა ასეთი გაანგარიშება ეწარმოებინა (გრეგორი კინგი, ოსვალდ ანაუტი).

კუზნეცის წვლილი ეროვნული შემოსავლის გაანგარიშების მეთოდების დამუშავებაში ემყარება ურთიერთდამოკიდებულებების ერთიან თეორიულ კონცეფციას რომელიმე წელს პროდუქციის ეროვნული გამოშვების გამოთვლილ მოცულობასა და კეთილდღეობის გარკვეულ დონეს შორის, რომელიც შეესაბამება ამ მოცულობას.

კოზნეცის გამოკვლევები ეროვნული შემოსავლის ოდენობასა და კომპონენტების და მათი დროში ცვლილებების შესახებ მისი ყველაზე დიდი წვლილია ეკონომიკურ მეცნიერებაში. მის პირველ წიგნში სიმძიმისცენტრი გადატანილი იყო ეროვნული შემოსავლის ცვლილებაში მოქმედ ტენდენციებსა და სხვადასხვა ხანგრძლივობის რყევებს შორის შიგა ურთიერთდამოკიდებულების კვალობაზე. აქ ირველად იყო განსაზღვრული 20-წლიანი ვადა, ანუ ე.ე. „კუზნეცის ციკლი“- ტექნიკური პროგრესი მოსახლეობისა და ეროვნული შემოსავლის სწრაფი და შენელებული ზრდის ტემპების მონაცვლეობის პერიოდი. „კუზნეცის ტალღების“ გამოვლენას უდიდესი მნიშვნელობა ჰქონდა გრძელვადიანი ეკონომიკური ზრდის ანალიზისთვის. კუზნეცი ეკონომიკური ზრდის კვლევის დროს უპირატესობას აძლევდა დაკვირვების პერიოდად აეღოთ 50-წლიანი პერიოდი.

ეროვნული შემოსავლის კვლევებში კუზნეც იესწრაფვოდა იმას, რასაც იგი უწოდებდა ეკონომიკური განვითარების ანალიზურ აღწერას კვლევის პროცესის გამოყენებით, რომელიც მას წარმოდგენილი ჰქონდა, როგორც მოძრაობა „გაზომვიდან შეფასების მეშვეობით, შემდეგ კლასიფიკაციის მეშვეობით, ახსნის მეშვეობით თეორიის შექმნამდე“.

კუზნეცმა ასევე შექმნა საფუძველი სტატისტიკური მაკროეკონომიკისადმი კეინზური მიდგომისთვის. ეროვნული შემოსავლის „ორმაგი ანგარიშის“ გამოყენებით იგი ეროვნულ შემოსავალს ანგარიშობდა ორი პოზიციით. ჯე გამოითვლიდა ისეთ მაჩვენებლს, როგორიცაა ერთობლივი მოთხოვნა. კეინსის მიხედვით ეს არის დანახარჯების ჯამი სამომხმარებლო საქონელსა და მომსახურებაზე, ინვესტიციები და სახელმწიფო ხარჯები. შემდეგ ანგარიშობდა საერთო შემოსავლის

მაჩვენებელს მიწოდების მხრივ. ხელფასის, მოგებისა და რენტის ჯამი. ამრიგად, ეროვნული გაანგარიშების მისმა მეთოდმა ემპირიული შინაარსით შეავსო პოლიტიკური პრობლემების კეინზური განსაზღვრა.

1931 კუზნეცი გახდა ეკონომიკისა და სტატისტიკის პროფესორი პენსილვანიის უნივერსიტეტში, ხოლო მოგვიანებით - სამხედრო მრეწველობის სამინისტროსთან არსებული დაგეგმვისა და სტატისტიკის ბიუროს დირექტორის მოადგილე (1944-46). 1949 იგი უკვე ეკონომიკური ზრდის კომიტეტის თავმჯდომარეა სოციალურ მეცნიერებათა კვლევის საბჭოში. 1954-60 იყო ჯონს ჰოპკინსის უნივერსიტეტის პოლიტიკური ეკონომიის პროფესორი, ხოლო 1960 გახდა ეკონომიკის პროფესორი ჰარვარდის უნივერსიტეტში.

1957-67 სერიების სახით გამოქვეყნდა 10 ფუძემდებლური სტატია „ერის ეკონომიკური ზრდის რაოდენობრივი ასპექტები“.

შრომების უმეტესობაში კუზნეცი განიხილავდა დაგროვებისა და ინვესტიციების როლს, აგრეთვე კაპიტალისა და ტექნოლოგიური ცვლილებების წვლილს ეკონომიკური ზრდის პროცესში. იგი ამ პრობლემებს იხილავდა ნაშრომში „კაპიტალი და მაერიკული ეკონომიკა“ (1961).

კუზნეცი აღნიშნავდა, რომ კაპიტალის წვლილი ეროვნული წარმოების ზრდაში შედარებით მცირეა. მან ერთ-ერთმა პირველმა გამოაშკარავა „ადამიანისეული კაპიტალის“, როგორც ეკონომიკური ზრდის ფაქტორის როლი და აღნიშნა, რომ „ქვეყნის ყველაზე დიდი კაპიტალი არის მისი ადამიანები მათი დახელოვნებით, გამოცდილებითა და სასრგებლო ეკონომიკური საქმიანობის რწმენით“. აჩვენა, რომ ტექნოლოგიის ცვლილებები, სამუშაო ძალის გადნაწილება საწარმოო და სხვა სექტორებში, აგრეთვე გამოუყენებელი შრომის ხარისხის გაუმჯობესება გვიხსნიან-გვაგებინებენ შრომის ნაყოფიერების ამაღლების შემთხვევათა უმეტესობას.

კუზნეცი უდიდესი გულისყურით სწავლობდა ურთიერთობას ეკონომიკურ ზრდასა და მოგების განაწილებას შორის. ნაშრომებში „ყველაზე მაღალშემოსავლიანი ჯგუფების მონაწილეობა მოგების დაგროვებაში“ (1953) და „თანამედროვე ეკონომიკური ზრდა“ (1966), კუზნეცმა აჩვენა, რომ აქციონერული კაპიტალის მოცულობის გადიდება წარმოების საერთო მოცულობაშიდა მოგების შემცირება ინვესტიციურ კაპიტალზე ადიდებს შრომის როლს ეროვნულ შემოსავალში.